

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1374

av **Monica Green och Carina Ohlsson (båda S)**

Stoppa människohandeln

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ytterligare åtgärder för att stoppa människohandeln och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det har inte avkunnats många människohandelsdomar i svenska domstolar de senaste åren – varken friande eller fällande. Sedan 2010 har bara tre åtal väckts för människohandel med barn trots fler än 200 polisanmälningar om brottet. Vad gäller vuxna har något fler åtal väckts, med åtta fällande domar till följd av 577 polisanmälningar om människohandel. I en internationell jämförelse är det mycket få åtal.

En förklaring till de låga siffrorna vad gäller åtal för vuxna människohandelsoffer är att svenska domstolar ställer ett ytterligare krav för att någon ska dömas för brottet utöver de tre krav som den svenska lagen redan tydligt anger. Domstolarna kräver att ett s.k. maktförhållande ska ha etablerats mellan gärningspersonen och offret som helst ska bevisas genom att polisen spanat i veckor på den pågående exploateringen av offret. Kravet på ett maktförhållande finns inte i lag, utan nämndes kort i propositionen inför lagändringen 2010. Domstolarna har dock tillämpat detta maktförhållande som om det är ett faktiskt brottsrekvisit. De har även misstolkat propositionens användning av maktförhållandet och kräver att det ska visas under ett sent skede av människohandeln – när människohandeln enligt lagen redan har begåtts. Eftersom domare med mycket få undantag tackat nej till utbildning om människohandel så har man endast sina egna antaganden att utgå från när man tolkar detta maktförhållande. De vanligaste formerna av kontroll som människohandlare faktiskt använder sig av går under domarnas radar då den exotiska bilden av människohandel där offer är totalt fysiskt och psykiskt underkastade verkar ha fäste. Ribban både för ansvar och för skydd av människohandelsoffren har därmed höjts på ett sätt som strider mot Sveriges internationella skyldigheter att bekämpa människohandeln, särskilt i grov organiserad brottslighet, och skydda dess offer.

Domstolarnas tillämpning har lett till att polisen måste använda omfattande resurser för spaning för att få tillräcklig bevisning för detta extra ställda krav. Resursbrist riskerar då att leda till att förundersökningar inte inleds alls eller läggs ner i ett alltför tidigt skede. Det är inte heller lönt för åklagare att väcka åtal i fall som liknar de då domstolarna inte bedömt att offret varit utsatt för ett tillräckligt tydligt maktförhållande. Allt detta bidrar till det låga antalet åtal.

När 2014 års människohandelsutredning presenterade sitt slutbetänkande Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer (SOU 2016:70) var domstolarnas tillämpning av detta maktförhållande i fokus. Man föreslog en lagändring som skulle tydliggöra att inget mer krävdes än de brottsrekvisit som är angivna i lagen. Maktförhållandet måste bort för att det som lagstiftaren tänkt också skulle få uttryck i praktiken. Fem månader efter det att betänkandet presenterades prövade Svea hovrätt ett överklagande av den senaste svenska människohandelsdomen, där man fastställde tingsrättens dom och valde att följa tidigare domstolspraxis trots utredningens slutsatser. Eftersom HD-avgöranden saknas har hovrätterna skapat en egen praxis kring brottet som verkar vara svår att själv förändra.

Just nu pågår arbete för att stärka skyddet mot människohandel genom en lagändring.

Monica Green (S)

Carina Ohlsson (S)